

Список використаних джерел

1. Технологія дистанційного навчання URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29708/9638.pdf?sequence=3> (дата звернення: 08.11.2022)
2. Технології дистанційного навчання у віртуальному освітньому просторі сучасного університету URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/2180/2088> (дата звернення: 08.11.2022)
3. Дистанційні платформи для навчання, саморозвитку та отримання допомоги й перевіреної інформації URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/distance-platformi-dlya-navchannya-samorozvitku-ta-otrimannya-dopomogi-j-perevirenoyi-informaciyi> (дата звернення: 08.11.2022)
4. Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного формату навчання URL: https://pkvfp.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/05/MR_distan.pdf (дата звернення: 08.11.2022)
5. Організація дистанційного навчання в школі методичні рекомендації URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> (дата звернення: 08.11.2022)

УДК 37.013(477)»364»(043.2)

Яворська Ю. Л., здобувачка,
Борсуковська А. В., здобувачка,
Василенко В. Ю., канд. соц. ком.,
старший викладач кафедри
інформаційних систем управління

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Вступ. Сучасні економічні та соціальні досягнення ХХІ століття започаткували перехід від старої світової до нової інформаційної економіки. Інформаційна економіка тісно пов'язана з глобалізацією та ІТ-технологіями. Цей факт суттєво підкреслює важливість знань, які сьогодні стали основним економічним ресурсом. Через це працівники, які збагачені знаннями, є найбільш затребуваними на ринку праці. Освіта необхідна для отримання та поповнення нових знань. Її слід розглядати у зв'язку з глобальним, економічним, соціальним і культурним розвитком. Збільшуючи кількість освіченого населення, світова економіка може досягти: сталого зростання ВВП, зниження глобального безробіття, кращої якості життя та підвищення соціальної єдності. Крім того, бідність і нерівність у світі можна зменшити.

Актуальність дослідження. Науково-технічний прогрес підвищив актуальність концепції дистанційної освіти, а події останніх років підтверджують важливість дослідження цього аспекту. Пандемія COVID-19

внесла свої корективи у навчальний процес бакалаврів і магістрів майже в усіх університетах світу та все ще залишається актуальною проблемою. Втім в Україні війна принесла нові виклики – бойові дії, зруйновані освітні заклади, вимушено переселені здобувачі та викладачі, нестабільний психоемоційний стан, повітряні тривоги, які заважають проводити заняття, тощо. Завдяки стрімкому розвитку інформаційних технологій, який сприяв створенню нових методів навчання та викладання, вдалось організувати якісний освітній процес та відновити взаємодію між усіма його учасниками.

Аналіз останніх досліджень. З початку XXI століття активно здійснюються дослідження концепції дистанційного навчання. Було проведено низку наукових досліджень такими науковцями: В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. С. Ручинська та інші вітчизняні діячі. Велика кількість наукових праць у цій сфері свідчить про значну увагу до впровадження інформаційних технологій в освітній процес ВНЗ.

Метою є дослідження особливостей реалізації освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні, виявлення і розкриття основних перешкод, що зустрічаються на шляху українських здобувачів та викладачів.

Постановка задачі. У ході дослідження подано інформацію стосовно освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану, визначено головні здобутки держави у сфері освіти на 2022 рік та розкрито проблеми, з якими стикаються українські освітяни.

Викладення основного матеріалу. Ще у 2013 році Міністерством освіти і науки України було затверджено Положення про дистанційне навчання, у якому наведено таке визначення: «дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень».[1]

У той період мало хто міг уявити таку форму навчання, але у сучасних реаліях вона є вкрай необхідною та допомагає отримувати знання без обмежень у часі та просторі.

У 2022 році Україна відзначилась головними здобутками у сфері освіти:

- вища освіта в Україні відповідає структурі освіти більшості розвинених країн.

- до світового рейтингу увійшли 11 українських ВНЗ, порівняно з 2021 роком, у якому до рейтингу потрапило 10 вишів.

- українські дипломи визнаються у багатьох країнах світу: Польщі, Словаччині, Литві, Угорщині, Естонії, Перу, Грузії, Болгарії, Монголії, В'єтнамі. Окрім цього, ці дипломи було рекомендовано визнати для роботи в ЄС.

- стала активно розвиватися потужна ІТ-освіта завдяки реалізації проекту «Європейські освітні ініціативи», який спрямований на інтеграцію кращих світових практик у систему підготовки ІТ-спеціалістів.

- розширені можливості для українських здобувачів за кордоном та інтеграція національних університетів до світового освітнього середовища.[2]

Те, що колись вважалося особливою формою навчання і використовувалось в незвичайних ситуаціях, зараз стає важливою концепцією загальної освіти. У зв'язку зі стрімким розвитком технологій освітні послуги надаються здобувачам у різних місцях, щоб задовольнити потреби населення у знаннях. Дистанційне навчання вимагає від учасників освітнього процесу зовсім іншого підходу, ніж звичайні денні заняття. Як і всі інші моделі освіти, таке навчання має певні проблеми, особливо у сферах ізоляції, підтримки, технологій і дисципліни. «Дистанційний» аспект віддаленого навчання позбавляє більшої частини соціальних взаємодій, які були б присутні в традиційному навчальному середовищі. Відсутність живого контакту негативно впливає на емоційний стан, мотивацію, рівень концентрації та загальну продуктивність.

Науковці з Каліфорнійського університету в США провели дослідження, у якому йдеться, що у понад 64% респондентів з'явилася як мінімум одна проблема зі здоров'ям (часто відзначали болі в шийі), а 75% розповіли про нові психологічні проблеми. Окрім цього, віддалена робота знижувала уважність і продуктивність, йдеться в журналі *Journal of Occupational and Environmental Medicine*. Проблеми зі здоров'ям вчені пов'язують зі зміною способу життя та відсутністю соціальних контактів. Опитані розповіли, що під час ізоляції майже відмовилися від фізичних навантажень і почали їсти більше шкідливої їжі – це могло суттєво вплинути на їх самопочуття. Також вони повідомили, що стали менше спілкуватися з колегами.[3]

З іншого боку, дистанційне навчання не може забезпечити такого ж відчуття відповідальності, оскільки здобувачи опрацьовують матеріал в багатьох випадках самотійно. Деякі здобувачі є самодисциплінованими і не мають проблем із навчанням, тоді як інші можуть почуватися розгубленими через відсутність таких виконавчих навичок, як: організація, розстановка пріоритетів і управління часом. Щоб досягти високих результатів у навчанні в дистанційному режимі, здобувач повинен мати доступ до всіх необхідних технологій, мати можливість ефективно орієнтуватися та використовувати інструменти, які є в його розпорядженні.

З початком пандемії COVID-19 всі освітні заклади перейшли на дистанційну форму навчання, що призвело до суттєвих змін в освітньому процесі. Проте у 2022 році саме досвід цієї епідемії допоміг українським освітянам швидко адаптуватись до воєнних реалій, хоча безпекова ситуація не в усіх регіонах це дозволяла. Наступного дня після початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну 24 лютого Міністерство освіти і науки України рекомендувало зупинити освітній процес у закладах освіти всіх рівнів та відправити здобувачів і педагогів на двотижневі канікули. За цей час частина території України опинилася під тимчасовою окупацією, низка міст і сіл (Маріуполь, Чернігів, Суми, Харків та інші) стали ареною активних бойових дій.

Більше 10 мільйонів людей вимушені були покинути свої домівки: 6,5 мільйона у межах країни, 3,9 мільйона виїхали за кордон.[4]

З багатьма проблемами стикнулись українські здобувачі за кордоном, насамперед це мовний бар'єр, який заважає інтеграції в країні перебування. На сайті Освітнього омбудсмена України повідомляється, що здобувачів змушують навчатися одночасно і в українських університетах, і в закордонних, що несе за собою велике навантаження. Велика кількість людей була змушена стрімко покидати власні оселі, не взявши з собою багатьох важливих речей, в тому числі технічних засобів. На складність засвоєння матеріалу також негативно впливає різниця між стандартами освітніх програм країн, оскільки в Україні запроваджена 11-річна програма, натомість в деяких європейських країнах – 12-річна. У країнах, де зосереджена велика кількість українських біженців, спостерігається брак кількості викладачів. Окрім цього, проблема мовного бар'єру існує не тільки для здобувачів, а і для закордонних освітян, які не завжди володіють навичками роботи з іншомовними здобувачами.

Ще не так давно здавалося, що без електрики навчатись неможливо. Але майже місяць Україна живе в умовах дефіциту електроенергії. Попри всі перешкоди, українські освітяни довели, що для ефективного навчання головне – бажання. Навіть в умовах тотальної економії електроенергії викладачі і здобувачі знаходять способи проводити навчальні заняття та виконувати завдання. Для цього доводиться переформатувати освітню діяльність: під час відключень учасники переходять на мобільний інтернет, проте якщо електроенергія відсутня тривалий час, то здобувачі мають опрацювати матеріал самостійно. Аби здобувачі мали можливість навчатися безперервно у дистанційному режимі, МОН розробляє варіанти навчання у разі блекаутів.

Висновки. Підводячи підсумки, можна зазначити, що на сьогодні важко переоцінити роль дистанційного навчання, інформаційні технології неабияк допомагають українським здобувачам отримувати знання у теперішній нелегкій ситуації. Не дивлячись на жахливі події, освітяни продовжують працювати у повну силу, стараючись покращити якість навчального процесу. Попри всі перешкоди, українська освіта розвивається, працівники цієї сфери знаходять нові рішення, а здобувачі не перестають вкладати свої зусилля у навчання. У цьому – наша сила.

Список використаних джерел

1. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 05.11.2022).
2. Головні здобутки держави у сфері освіти під час війни та перспективи у майбутньому. URL: <https://www.op.ua/news/osvita-v-ukraini/golovni-zdobutki-derzhavi-u-sferi-osviti-pid-chas-viyni-ta-perspektivi-u-maybutnomu> (дата звернення: 08.11.2022).
3. Дистанційна робота завдає шкоди здоров'ю – вчені. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3149601-distancijna-robota-zavdae-skodi-zdorovu-vceni.html> (дата звернення: 08.11.2022).

4. *Освіта і війна в Україні (24 лютого – 1 квітня 2022. URL: https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/#visa_osvita (дата звернення: 08.11.2022).*

УДК 316.472.4 : [316.774 : 004.738.5 : 021'06

*Яковищенко С. І., магістрант,
Яворська Т. М., канд. пед. наук,
старший викладач кафедри
інформаційних систем управління*

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Віртуальний бібліотечний простір став невід'ємною складовою діяльності сучасної бібліотеки. Онлайн-присутність бібліотеки в мережі Інтернет здійснюється через організацію та підтримку віртуальних представництв, як то сайт, блог, або сторінки у соціальних мережах.

Соціальні мережі сьогодні є одним із ефективних каналів комунікації бібліотек із користувачами, партнерами, колегами. Одне із головних завдань офіційної сторінки бібліотеки в соціальній мережі – інформування широкої аудиторії користувачів про діяльність бібліотеки, розкриття повного потенціалу послуг, що пропонує бібліотека для користувачів, а також наявних інформаційних ресурсів. Офіційна бібліотечна сторінка в соціальних мережах формує суспільну думку про установу, інформує широку аудиторію про її діяльність, дозволяє оперативно доносити інформацію до користувачів та встановлює з ними інтерактивну взаємодію. Ефективність присутності бібліотеки в соціальній мережі залежить від якісного адміністрування сторінки або групи, унікальності контенту, комунікації з користувачами. Саме комплекс цих параметрів впливає на кількість підписників сторінки, активність аудиторії, її охоплення та ступінь залученості [1].

Присутність бібліотек у соціальних мережах текстового, візуального, відео та аудіоконтенту, взаємодії з користувачами за допомогою соціальних медіа в різних вимірах досліджувалися як зарубіжними, так і вітчизняними вченими, серед яких: Т. Гранчак, Т. Усова, І. Киричок, М. Назаровець, О. Мар'їна та ін.

Термін «соціальна мережа» був започаткований британським соціологом, представником Манчестерської школи, Джеймсом Барнсом для визначення зразків соціальних зв'язків, які йшли у розріз традиційних для багатьох соціологів понять, таких як обмежені групи (плем'я, сім'я) або такі соціальні категорії, як стать чи етнічна належність тощо. Соціальна мережа – це соціальна